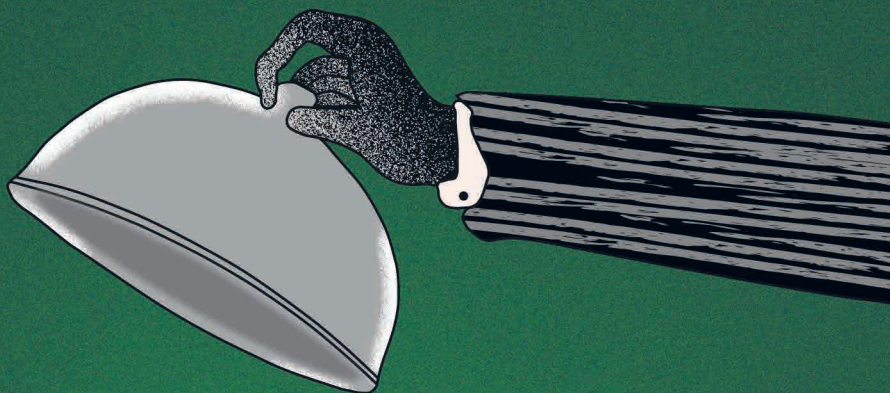

Bohumil Hrabal

Aš patarnavau
Anglijos
karaliui

Bohumil Hrabal

**Aš patarnavau
Anglijos
karaliui**

Iš čekų kalbos vertė
Rasa Sičiūnienė

VILNIUS, 2024

Versta iš:

Bohumil Hrabal

Obsluhoval jsem anglického krále, 1993

Bibliografinė informacija

pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų

informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Knygos leidybą parėmė

Čekijos Respublikos

Kultūros ministerija

MINISTRY OF CULTURE
CZECH REPUBLIC

© 1971 Bohumil Hrabal Estate, Zürich, Switzerland

© Vertimas į lietuvių kalbą, Rasa Sičiūnienė, 2024

© Viršelis, Austė Vagoraitė, 2024

© Leidykla VAGA, 2024

ISBN 978-5-415-02806-1

Turinys

- 7 *apie autorių*
- 13 *stiklinė limonado*
- 54 *tylos viešbutis*
- 94 *aš patarnavau Anglijos karaliui*
- 144 *o galvos neberadau*
- 188 *kaip aš tapau milijonierium*

*Rašytojas turi gyventi
pačioj apačioj ir žiūrėti į viršų –
ir jokiū būdu ne atvirksčiai.*

B. HRABALAS

apie autorių

Čekų literatūroje yra keletas pasaulinio garso rašytojų, su kuriais Lietuvos skaitytojai yra tikrai neblogai susipažinę. Tarp jų ir Jaroslavas Hašekas ir jo *Šauniojo kareivio Šveiko nuotykių*, ir Francas Kafka ir jo *Metamorfozės* ar *Laiškas tėvui*, ir Ota Pavelas, ir Milanas Kundera, ir Vaclavas Havelas. Šia knyga pristatome Bohumilą Hrabalą, kuris literatūros kritikų ir mylėtojų įvardijamas kaip vienas originaliausių, įdomiausių XX a. antros pusės rašytojų.

B. Hrabalas gimė 1914 m. kovo 28 d. Brno mieste. Gimė kaip pavainikas, nes motina Marija Kilianova vaiko krikštijimo registre tėvo neįrašė. Iš pradžių mažą berniuką augino močiutė Katerina, bet po poros metų motina ištekėjo už Františeko Hrabalo, kuris ir įsisūnijo Bohumilą, ir suteikė jam savo pavardę. Netrukus visa šeima persikėlė į Polną, kur Františekas įsidarbino alaus darykloje buhalteriu.

Dar po poros metų, 1919 m. vasarą, Františekas Hrabalas gavo direktoriaus vietą alaus darykloje Nymburke, kur ir persikėlė su visa šeima (tėvai ir jau du sūnūs). Bohumilo mama padėjo dirbti alaus darykloje ir vaidino mėgėjiškame medžiotojų draugijos teatre, ir žmonės kalbėjo, kad ji yra tokia gera aktorė, kad galėtų vaidinti net ir profesionaliame teatre. Nymburke Bohumilas pradėjo lankyti pradinę mokyklą. Mokslai jam sekėsi sunkiai ir Bohumilas net du kartus buvo paliktas kartoti mokymo programos. Vaikui daug labiau patiko bastytis, žaisti futbolą vietinio klubo komandoje, žiūrėti, kas ką dirba, klausytis šnekų ir stebėti alaus daryklos gyvenimą, kuris jį tiesiog užbūrė.

Jo vaikystės įspūdžiai vėliau persikėlė į įvairius jo kūrinius. Su alaus darymu, aludėm ir užėigom buvo susietas visas B. Hrabalo, kaip ir daugelio kitų čekų bohemos ir inteligentijos atstovų, gyvenimas. Aludė čekams – tai vieta, kur susitinka visi sluoksniai, kur žmonės bendrauja, dalinasi idėjomis, aptaria įvykius ir naujienas. B. Hrabalas sakė: „Aludė – tai triukšminga, kurtinanti vienatvė, kur geriausia svajoti.“

O kai Bohumilui buvo 10 metų, vieną dieną pas juos porai savaičių pasisvečiuoti atvažiavo Františeko vyresnysis brolis batsiuovys Josefas Hrabalas (jam tada buvo 42-eji). Jis buvo didelis keistuolis ir pasakorius, kuris išsigalvodavo visokiausių dalykų ir iš jo tiesiog liejosi nesibaigianti keisčiausių istorijų upė. Dėdė Pepinas (taip visi vadino Josefą) namo taip ir neišvažiavo, ir liko gyventi pas brolių iki pat mirties. O mirė jis 85-erių. Dešimtmetį Bohumilą dėdė taip sužavėjo ir taip jį paveikė, kad savo 1974 m. išleistoje knygoje *Kirpimų metas (Postřížiny)* B. Hrabalas aprašė „Nymburk“ alaus daryklos, administratoriaus, jo žmonos bei ypatingojo Pepino nuotykius. Ši knyga yra trilogijos *Miestas prie vandens (Městečko u vody)* pirmoji dalis. Dėdulė Pepinas čekų savimonėje tapo tokiu pat ryškiu personažu kaip kareivis Šveikas.

Šiaip ne taip baigęs gimnaziją B. Hrabalas 1935 m., tėvų prašomas, įstojo į Prahos universiteto Teisės fakultetą. Tie metai jam buvo labai svarbūs: jis studijavo ne tik teisę, bet ir filosofiją, ir prancūzų literatūrą ir perskaitė kalnus knygų. Prahoje jis susipažino su jaunais dailininkais, aktoriais, ir su kai kuriais jie tapo draugais visam gyvenimui. 1937 m. žurnale *Piliečių laišakai (Občanské listy)* B. Hrabalas pirmą kartą publikavo savo kūrinį – eilėrašį „Lyja“ („Prší“).

1939 m., po studentų demonstracijų, Čekijos universitetai hitlerinės valdžios buvo uždaryti, todėl B. Hrabalo studijos buvo laikinai sustabdytos. Į universitetą jis grįžo tik pasibaigus Antrajam pasauliniam karui ir 1946 m. vasarį įgijo teisės mokslų daktaro vardą. Karo metu B. Hrabalas dirbo įvairius darbus geležinkelio stotyje ir net baigė traukinių dispečerio kursus, o po karo, nors ir baigė teisę, tačiau dirbo

keliaujančiu draudimo agentu, darbininku Kladno plieno gamykloje, vėliau padavėju, raštininku, nuo 1954 m. popieriaus vyniotuju antrinių žaliavų įmonėje, nuo 1959 m. scenos techniku Prahos teatre.

1948 m. spaudai buvo paruoštas jo poezijos rinkinys *Tyli gatvelė* (*Ztracená ulička*), bet tuo metu įvyko komunistinis perversmas, spaustuvė buvo valdžios nusavinta, o jo teksto raidės – išbarstytos. Todėl jo literatūrinis debiutas buvo atidėtas penkiolikai metų ir įvyko tik 1963 m. (kai B. Hrabalui jau buvo beveik penkiasdešimt metų), neskaitant Čekijos bibliofilų asociacijos 1956 m. išleistų dviejų apsakymų iš rinkinio *Žmonių pokalbiai* (*Hovory lidí*). Nuo 1962 m. B. Hrabalas atsidėjo vien tik rašymui ir po metų debiutavo trumpų apsakymų rinkiniu *Perliukai glūdi dugne* (*Perlička na dně*). Knyga akimirksniu išgarsino B. Hrabalą kaip savitą, gilų rašytoją. Visų dėmesį atkreipė ir jo unikali kalba, ir platus žodynas, jungiantis įvairius stilius – jis laisvai kaitalioja pokalbio aludėje toną su filosofiniais samprotavimais, liaudies išmintį su meno istorikų pamokomis. Rinkinį sudaro dvylika ryškių, juokingų, poetinių apsakymų apie paprastus, eilinius, nepagražintus žmones, bet, jei gerai išsižiūrėsime, jų viduje būtina surasime glūdintį perliuką.

Septintasis dešimtmetis B. Hrabalo kūryboje buvo pats produktyviausias ir beveik kasmet jis išleisdavo po vieną ar net po dvi knygas. Kiekvienas naujas B. Hrabalo kūrinys (apsakymai, novelės, romanai) tapdavo literatūrinio ir kultūrinio Čekijos, ir ne tik, gyvenimo įvykiu.

1964 m. B. Hrabalas išleido apsakymų knygą *Svajotojai* (*Pábitelé*) ir romaną *Šokių valandos vyresniesiems ir pažengusiems* (*Taneční hodiny pro starší a pokročilé*). Knygoje B. Hrabalas tęsė pasakojimus apie, rodos, paprastus, bet originalius ir visur aplink save grožį matančius žmones. *Šokių valandos* – tai vieno ilgo sakinio romanas apie vyro meilės išgyvenimus.

1965 m. vėlgi išleisti du kūriniai: apsakymų knyga *Namo, kuriame nebenoriu gyventi, pardavimo skelbimas* (*Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet*) apie asmenybės kulto laikotarpį, ir novelė *Ypatingos svar-*

bos traukiniai (*Ostré sledované vlaky*). Tai nuostabiai poetiškas, komiškas ir kartu labai tragiškas pasakojimas apie jaunystę, meilę ir mirtį Antrojo pasaulinio karo metu. Pagal šią novelę čekų režisieriaus Jiržio Menzelio sukurtas filmas 1967 m. pelnė Oskaro premiją geriausio užsienio filmo kategorijoje. Smagu paminėti, kad 2017 m. Panevėžyje Juozo Miltinio dramos teatre pagal šį ir kitus B. Hrabalo apsakymus pastatytas spektaklis *Stotelė* (režisierius Jacek Głomba).

Po 1968 metais vykusių neramumų B. Hrabalui buvo laikinai uždrausta publikuoti savo kūrybą, todėl jo, kaip ir kitų tų laikų uždraustų rašytojų, kūriniai buvo spausdinami užsienyje ar „samizdate“ (t. y. savanorių spausdinami mašinėle ir skaitytojų platinami iš rankų į rankas).

Nuo 1975 m. B. Hrabalo kūriniai, nors ir kiek cenzūruoti, vėl pradėti leisti oficialiai. Tuo metu B. Hrabalas jau buvo nusipirkęs namuką savo nuo seno pamiltame Kerske – Nymburko priemiestyje, ir persikėlė čia gyventi su savo žmona Eliška. Čia jis su savo 25-iomis pusiau laukinėmis katėmis gyveno iki pat mirties. Apie savo gyvenimą Kerske, apie mažo kaimuko žmonių gyvenimus, pomėgius ir santykius jis pasakoja 1978 m. išleistoje novelių knygoje *Snaigių šventės* (*Slavnosti sněženek*). 110-ųjų gimimo metinių proga rašytojo name Kerske atidarytas B. Hrabalo muziejus, prie jo jau daug metų vyksta pasaulio bohemistų (čekų literatūros nagrinėtojų) ir literatūros mylėtojų susitikimai. Paženklintas ir keliukas link aludės „Giraitė“, kur B. Hrabalas nuolat susitikdavo su savo draugais, ir pačioje aludėje, ir užėjo „Šaltinis“ su meile saugomas jo atminimas.

1976 m. B. Hrabalas parašė filosofinį romaną *Pernelyg triukšminga vienatvė* (*Příliš hlučná samota*). Pats B. Hrabalas yra sakęs: „Galbūt gyvenau ir rašiau tik tam, kad parašyčiau *Triukšmingą vienatvę*. Knyga tuometinės Čekoslovakijos cenzūros buvo uždrausta ir išleista tik 1989 m. Lietuvių kalba romaną išleistas 2003 m. kaip dalis apsakymų rinktinės tuo pačiu pavadinimu. Vertėjas ir rinktinės sudarytojas – Vytautas Visockas.

Tik 1989-ieji atnešė pokyčius – Bohumilas Hrabalas tapo vienu iš autorių, kurio knygos buvo išleistos šimtais tūkstančių Čekijoje ir išverstos į daugiau nei 30 kalbų. Tačiau devintajame dešimtmetyje labai suprastėjo jo sveikata, B. Hrabalas nustojo rašyti, o 1996 m. dėl nugaros skausmų buvo paguldytas į ortopedijos skyrių. 1997 m. vasario 3 d. Čekiją apskriejo siaubinga žinia – lesindamas paukščius, B. Hrabalas iškrito per langą iš ligoninės palatos penktame aukšte.

Sunku pervertinti įtaką, kurią B. Hrabalo kūryba padarė čekų prozos raidai tiek stiliumi, tiek temų prasme. Savo netikėtais, juokingais, giliais bei tragiškais pasakojimais apie paprastus žmones, kurie, atidžiau įsižiūrėjus, yra nepakartojamos asmenybės, jis tęsė puikią Jaroslavo Hašeko pasakojimo tradiciją. Ironija, humoras, aštrus montažas ir puikiai pagautos detalės, taip pat ironiškas santykis su istoriniais įvykiais ir, pirmiausia, su pačiu savimi, pelnė jam visuotinę meilę ir pagarbą.

Ne mažiau reikšminga yra Hrabalo kūrybos žymė kine ir teatre. Naujosios bangos režisierius Jiřís Menzelis pagal B. Hrabalo knygas sukūrė šešis filmus (B. Hrabalas prisidėjo kuriant visų filmų scenarijus, išskyrus 2006 m. statytą filmą „Aš aptarnavau Anglijos karalių“). Čekijos, Lenkijos, Prancūzijos ir kitų šalių teatruose nuolat statomi spektakliai pagal B. Hrabalo kūrinius.

110-ųjų B. Hrabalo gimimo metinių proga siūlome susipažinti su šio nuostabaus čekų rašytojo romanu *Aš patarnavau Anglijos karaliui* (*Obsluhoval jsem anglického krále*). Romaną B. Hrabalas parašė vos per aštuoniolika dienų dar 1971 m., 1980 m. knyga išleista užsienyje, o Čekijoje oficialiai išleista tik 1989 m. Lietuvių kalba knyga buvo išleista 1993 m. (vertėjas V. Visockas).

Rasa Sičiūnienė

stiklinė limonado

Paklauskite, ką dabar jums papasakosiu. Vos tik pradėjau dirbti viešbutyje Praha, šefas čiupo man už kairės ausies, patampė už jos ir pasakė: „Prisimink, čia tu dirbi jaunesniuoju padavėju! Todėl – nieko nematai ir nieko negirdi! Pakartok!“ Taigi aš pasakiau, kad darbe aš nieko nematysiu ir nieko negirdėsiu. O tada šefas sugriebė man už dešinės ausies ir tarė: „Ir vis tik atsimink, kad turi viską matyti ir viską girdėti! Pakartok!“, ir aš nustebejęs pakartojau, kad aš viską matysiu ir viską girdėsiu. Štai tokia buvo mano darbo pradžia. Kasryt šeštą mes jau būdavome išsirikiavę hole į tokią gražią eilutę, štai įeina ponas viešbučio valdytojas, ant kilimo vienoje pusėje stovi vyriausiasis padavėjas, oficiantai ir pačiam gale aš – mažutis, kaip pasiuntinukas, kitoje pusėje išsirikiavę virėjai, kambarinių viršininkas, pagalbinės darbuotojos ir

bufetininkė, ir ponas viešbučio valdytojas eina palei mus ir žiūri, ar švarios mūsų nosinaitės ir ar baltos apykaklės, ar frakai be dėmelės, ar netrūksta kur sagos ir ar nušveisti batai, ir jis pasilenkia, kad iš kvapo nuspręstų ar plautos mūsų kojos, o tada taria: „Laba diena, ponai, laba diena, ponios...“ ir nuo to momento mums nebuvo galima tarpusavy šnekėtis, padavėjai mane mokė, kaip į servetėlę suvynioti peilį ir šakutę, dar aš valiau pelenines ir kiekvieną dieną turėdavau išvalyti skardinę pintinėlę, skirtą nešioti karštas dešreles, nes man dar priklausė tas karštas dešreles nešioti traukinių stoty – to mane mokino toks pasiuntinukas, kuris dabar, kai jau pradėjo dirbti salėje, pasiuntinukas nebebuvo, oi, na bet jis ir prašėsi, kad galėtų ir toliau tas dešreles nešioti! Man buvo labai keista, bet vėliau viską supratau. Paskui nieko kito ir nenorėjau, tik palei traukinius tas karštas dešreles nešioti, kiekkart per dieną pardavinėjau ragelį su dešrele už kroną aštuoniasdešimt, bet keliauninkas turėdavo dvidešimt kronų vienoj vietoj, kartais ir penkiasdešimt, o aš niekuomet neturėdavau grąžos, net jei ją ir turėdavau, ir aš prekiaudavau toliau, kol tas keliauninkas išokdavo į traukinį ir raudavosi prie langelio ir tiesdavo ranką, o aš iš pradžių padėdavau tas karštas dešreles, paskui naršydavau po kišenę ieškodamas smulkių, o keliautojas rėkdavo, kad smulkius galiu pasi likti, kad tik popierinius grąžinčiau, ir aš kišenėje pamažu pradėdavau ieškoti tų popierinių, o dispečeris jau švilpdavo, ir aš lėtai pradėdavau traukti iš kišenės tuos banknotus, o traukinys jau pradėdavo riedėti ir aš bėgdavau palei traukinį, ir kai traukinys jau įsibėgėdavo, aš ištiesdavau ranką ir tie pinigėliai jau jau palies išsitempusio keliautojo pirštus, kai kurie išsiversdavo

net taip, kad juos kas nors iš kupė turėdavo laikyti už kojų, o vienas net trenkėsi galva į kampa, o kitas į stulpą, bet paskui pirštai jau greitai toldavo, o aš stovėdavau uždusęs, ištiesęs ranką, kurioje laikiau tuos banknotus, ir jie buvo mano, retas kuris keliauninkas grįždavo gražos, taip aš įgijau savų pinigų, per mėnesį susikaupė jau pora šimtų, paskui turėjau jau ir tūkstantį, o šeštą ryto ir vakare prieš miegą šefas ateidavo patikrinti, ar jau nusimazgojau kojas, o dvyliktą jau turėjau būti lovoje, taip aš mokiausi negirdėti, bet viską girdėti, ir mokiausi nematyti, bet viską aplinkui matyti, mačiau, kad yra taisyklės ir yra tvarka, mačiau, kad šefui nepatiktų, jei darbuotojai tarpusavy megzėtų kokias draugystes – kur tau, jei kokia kasininkė nueitų į kiną su padavėju, tai jau ryte jie gautų po įspėjimą, o dar aš jau pažinau virtuvės stalo nuolatinius svečius, mat kasdien turėdavau blizginti jų bokalus, kiekvienas turėjo savo numerį ir savo ženklelį: bokalas su elniu, bokalas su žibutėmis, bokalas su miesteliu, bokalai kampuoti ir bokalai pilvoti, ir net iš Miuncheno atkeliavęs akmeninis ąsotėlis su ženkleliu HB, taigi kas vakar susirinkdavo ta išskirtinė publika: ponas notaras ir teismo rūmų pirmininkas, veterinaras ir muzikos mokyklos direktorius, ir pirklys Jyna, ir visiems jiems padėdavau paltus ir nusivilkt, ir apsivilkt, o kai atnešdavau alaus, kiekvienas bokalas turėdavo patekti į tas rankas, kur ir priklausė, o aš negalėjau patikėti, kad turtingi žmonės visą vakarą gali šnekėtis, pavyzdžiui, apie tai, kad už miesto yra tiltukas ir kad prieš trisdešimt metų prie to tiltuko augo topolis. Na ir prasidėdavo – vienas sakydavo, kad jokio tiltuko ten nebuvo, ten augo tik topolis, kitas gi, kad ten nebuvo nei topolio, nei tiltuko, o buvo tik

permesta lenta su atrama..., ir jie galėjo štai šitaip gerti alų ir aiškintis tokias temas, rekti ir keiktis, bet viskas lyg ne iš tikro, nes vieni per stalą rėkdavo, kad ten buvo tiltas, o ne topolis, o iš kitos stalo pusės, kad ten buvo topolis, o ne tiltas, o paskui stauga visi vėl susėdavo ir vėl viskas būdavo tvarkoj, ir rėkdavo jie tam, kad jiems būtų skaniau tą alų gerti, o kartais jie ginčydavosi, koks geriausias čekiškas alus, ir vienas už tai, kad tai Protivinsky, kitas, kad Vodnansky, o trečias, kad Pilzeno, o ketvirtas, kad Nymburgo ir Krušovicų, ir visi šaukdavo viens ant kito baisesiai, bet visi buvo laimingi, o rėkdavo jie tik dėl to, kad kažkas vyktų ir kad jie kaip nors prastumtų tas vakarines valandas... O paskui ponas seniūnas, tuo momentu, kai jam pildavau alų, pasilenkdavo į priekį ir sušnibždėdavo, kad kai kas poną veterinarą matė pas Rojaus mergeles, kad šis ten kambaryje buvo su Jaruška, o tada gerbiamas miesto mokyklos direktorius tuoj tyliai pranešdavo, kad anas tikrai ten buvo, bet ne ketvirtadienį, o dar trečiadienį tas veterinaras buvo, ir buvo jis su Vlasta, ir visą vakarą jie jau šnekėjosi vien tik apie Rojaus mergeles, ir kas ten buvo ir kas nebuvo, ir kai aš visa tai girdėjau, tas visas kalbas, tai man būdavo vis vien, ar buvo už miesto tas topolis su tiltu, ar ten buvo tik tiltas, bet topolio nebuvo, ar vien tik tas topolis buvo, ir ar geresnis yra Branickio alus, ar Protivinskio, aš nieko nenorėjau nei matyti, nei girdėti, tik norėjau pamatyti ir išgirsti, kaip ten viskas yra pas tas Rojaus mergeles. Aš vis skaičiavau savo pinigus ir taip pardavinėjau tas karštas dešreles, kol susitaupiau tiek, kad jau galėjau bandyti eiti pas Dangiškąsias, aš net išmokau verkti perone, o kadangi buvau toks mažiukas, tiesiog tobulas pikolo, jie numodavo į

mane ranka ir palikdavo man tą grąžą, jie galvodavo, kad esu našlaitėlis. Taip manyje brendo planas, kad kada nors po vienuoliktos valandos, kai jau būsiu nusimazgojęs kojas, iššoksiu per kambarėlio langą ir nuvyksiu pasidairyti pas Dangiškąsias. Ta diena Auksiniame Prahos mieste prasidėjo keistai. Iš ryto atėjo grupelė čigonų, jie buvo puikiai apsirengę, o kadangi jie dirbo katilinėje meistrais ir turėjo pinigų, tai susėdo prie stalo ir užsisakė viską, kas geriausio, ir kaskart užsisakydami jie parodydavo, kad pinigų turi, muzikos mokyklos direktorius sėdėjo prie lango, o kadangi čigonai rėkavo, tai jis persėdo į restorano salės vidurį ir toliau skaitė knygą, tai, matyt, buvo labai įdomi knyga, nes kai ponas direktorius pasikėlė, kad persėstų už trijų staliukų, tai vis skaitė tą knygą neatsitraukdamas, ir kai sėdosi, tai vis skaitė, rankomis susirado kėdę ir skaitė toliau, o aš blizginau nuolatinių svečių taures, varčiau jas prieš šviesą, vis dar buvo priešpiečiai, tik porai svečių sriubytė ir guliašiu-kai, padavėjai, net jei ir neturėjo, ką veikti, visi visą laiką turėjo kažką veikti, aš irgi blizginau ypač kruopščiai, ir mūsų viršininkas stovėjo prie indaujos ir lygiavo šakutes, o vienas padavėjas dar kartą ėmėsi lygiuoti stalo įrankių komplektus... ir štai už lango, tuo metu, kai žiūrėjau per Auksinės Prahos taurės stiklą, matau, kad bėga supykę čigonai, ir jie įbėga į mūsų Auksinę Prahą ir tiesiog dar ant laiptų išsitraukia peilius, ir prasidėjo kažkas baisaus, jie pribėgo prie tų čigonų iš katilinės, bet tie jau lyg ir laukė jų, pašoko iš vietų ir griebėsi už stalų, tuos stalus vis stūmė prieš save, kad tie anie čigonai su peiliais jų nepasiektų, bet vis tiek du jau gulėjo ant grindų, nugarose jiems stirksojo peiliai, o tie su peiliais tik švaistėsi, tik pjaustė,

ir vis taikėsi į rankas, ir todėl net ir stalai jau buvo užlieti krauju, tik ponas muzikos mokyklos direktorius toliau sau skaitė savo knygą ir šypsojosi, o tas čigoniškas viesulas praūžė ne šalia pono direktoriaus, bet tiesiai per jį, sukruvino jam galvą ir tą jo knygutę, dukart dūrė į jo stalą, bet ponas direktorius skaitė toliau, aš pats tai tuo metu buvau po stalu ir keturiomis ropojau į virtuvę, o čigonai spiegė, peiliai švytravo, kaip auksinės musės jie skraidė po Aukšinę Prahą, ir tie visi čigonai nesusimokėję išvirto iš restorano, o visi stalai buvo kruvini, du čigonai gulėjo ant grindų, o ant vieno stalo gulėjo nupjauti lygiai du pirštai ir vienu ypu nupjauta ausis ir dar vienas mėsos gabalas, kai atėjo ponas daktaras ir apžiūrėjo tuos subadytuosius ir tuos gabalus, jis tame nupjautame gabale įžiūrėjo nuo peties nupjautą raumenį, ir tik vienas mokyklos direktorius, parėmęs galvą delnais, alkūnėmis atsirėmęs į stalą, skaitė tą savo knygą toliau, tuo tarpu visi kiti stalai buvo sugrūsti prie išėjimo, tais stalais katilų meistrai užbarikadavo ir dengė savo pabėgimą, o mūsų ponas šefas sugalvojo tik tiek, kad apsilvilko savo bitutėmis išmargintą baltą liemenę, išėjo į lauką priešais restoraną, suglaudė delnus ir ėmė vaitoti visiems ateinantiems svečiams: baisiai nesmagu, ale pas mus nutiko incendentas, dirbsim tik kitų dienų. O man teko rūpintis kruvinom staltiesėm, ant jų buvo daugybė delnų ir pirštų atspaudų, ir viską turėjau nunešti į kiemą ir užkaisti didžiulį katilą skalbykloje, o indų plovėja ir jos padėjėja viską turėjo išskalbti ir paskui išvirinti, aš turėjau tas staltieses iškabinti, bet nepasiekiau virvės, todėl iškabino padėjėja, o aš jai padavinėjau tas šlapias išgręžtas staltieses ir buvau jai iki krūtų, o ji juokėsi ir stengėsi ir mane prajuokinti, spaudė

man savo krūtis į veidą, taip lyg netyčia, pakaitomis tai vieną krūtį, tai paskui kitą, užguldžiusi man akį, uždengė šviesą, ji visa kvepėjo, o kai paskui ji pasilenkė paimti staltiesės iš krepšio, mačiau ją tarp tų besisupančių krūčių, išsitiesė ir tos krūtys persiliejo iš kabėjimo į stirksojimą, ir tos moteriškės kartu su indų plovėja ir padėjėja juokėsi ir klausė manęs: sūneli, kiekgi tau metelių, ar keturiolika jau suėjo? O kada? O paskui buvo pavakarys ir pūtė vėjas ir tos staltiesės kieme buvo lyg kokios uždangos – tokias darome, kai restorane kas švenčia vestuves ar šiaip kokia uždara publika būna, o aš jau buvau viską salėje paruošęs ir jau viskas vėl švytėjo švara, visur vazose mirko gvazdikai – čia pagal sezoną būdavo atnešama pilna pintinė gėlių – ir aš ėjau miegoti, bet kai jau buvo tylu, tik lauke tos staltiesės plekšėjo, lyg kalbėtusi tarpusavy, visas kiemas buvo pilnas muslino šnabždesių, aš atvėriau langą ir išslinkau į kiemą, ir tarp staltiesių palei langus nusigavau iki vartų ir peršokau juos, ir tykinau gatvele nuo lempos prie lempos. Tamsoje vis palaukdavau, kol mane aplenks naktiniai praeiviai, ir iš tolo pamačiau žalią Rojaus mergelių iškaba, aš truputį pastovėjau ir palaukiau, iš namo vidurių skambėjo orkestriono garsai, ir aš, sukaukęs visą savo drąsą, įėjau, o ten koridoriuje buvo langelis ir aš prie jo sustojau, o tas langelis buvo taip aukštai, kad turėjau pasistiebtį, ten sėdėjo Dangiškoji ponija, ji man tarė: Ko gi pageidautumėte, bernužėli? Aš atsakiau, kad norėčiau pasilinksinti ir ji atidarė, o kai įėjau, ten sėdėjo juodaplaukė jauna mergina ir jos plaukai buvo palaidi, ir ji rūkė, ir ji paklausė manęs, ko gi aš norėčiau? Ir aš atsakiau, kad norėčiau pavakarieniauti, o ji man: tai vakarienę jums čia atnešti ar į salę?

Aš paraudau ir tariau ne, aš noriu vakarieniauti *chambre séparé*, ji nužvelgė mane ir švilptelėjo, ir paklausė, bet atsakymą jau žinojo: o su kuo? Aš parodžiau į ją ir tariau: su jumis, ji pakraipė galvą ir pasiūlė savo ranką ir taip paėmusi mane už rankos ji vedė tamsiu koridoriumi, apšviestu raudonomis prigesintomis lempomis, ir atidarė duris, ir ten buvo lovelė ir stalas ir dvi pliušu trauktos kėdės, o šviesa krito kažkur už užuolaidų nuo karnizo ir nuo lubų leidosi žemyn tarsi liūdnojo gluosnio šakelės, aš atsisėdau ir vos tik kišenėje užčiuopiau savo pinigus, tuoj įgijau drąsos ir tariau: ar pavakarieniausite su manim? Ką gersite?, ir ji tarė: šampaną, aš linktelėjau ir ji suplojo delnais, ir atėjo padavėjas, ir atnešė butelį, ir atidarė jį, tada nunešė jį į greta buvusį kambariuką ir atnešė taures, ir įpylė, ir aš gėriau šampaną, burbuliukai kilo man į nosį ir aš čiaudėjau, ir panelė gėrė taurę po taurės ir pasisakė savo vardą, paskui ji išalko ir aš tariau taip, neškite viską, ką turite geriausia, o ji pasakė, kad mėgsta austres, kad jos čia šviežios, taigi mes valgėme austres ir vėl gėrėme šampaną, o paskui dar ir dar, ir ji pradėjo glostyti man plaukus ir klausė iš kur aš kilęs, ir aš pasakiau, kad iš tokio mažo kaimelio, kad anglis pirmąkart pamačiau tik pernai, o ji juokėsi iš manęs ir sakė, kad atsipalaiduočiau, man buvo karšta ir aš nusivilkau paltą, o ji tarė, kad jai irgi karšta, tai gal ir ji galėtų nusirengti ir aš jai padėčiau nusirengti, ir gražiai sulankščiau jos rūbus, ir padėjau ant kėdės, o paskui ji atsagstė man kelnes ir dabar jau žinojau, kad pas Rojaus mergeles viskas yra ne šiaip gražu, nuostabu ir prabangu, bet dangiška, ji suėmė mano galvą ir prispaudė ją sau tarp krūtų, o tos krūtys taip kvėpėjo, užsimerkiau ir panorau nusnūsti – toks puikus buvo

tas kvapas, ir tos formos, ir odos švelnumas, o ji mano galvą stūmė vis žemiau ir žemiau ir uodžiau jos pilvą, o ji giliai alsavo ir tai buvo taip neleistinai gražu, kad jau nieko daugiau nebetroškau, tik šito, kiekvieną savaitę iš karštų dešrelių sutaupyčiau po aštuonis šimtus ir daugiau, dabar turiu nuostabų ir kilnių tikslą, kaip sakydavo man tėvelis, kad visuomet turėčiau tikslą ir kad būsiu apsaugotas, kai turėsiu dėl ko gyventi. Bet tai dar buvo tik pusiaukelė, Jaruška man pamažu nutraukė kelnes, nutempė apatinius ir bučiavo į jautriausias vieteles, ir staiga aš pasijutau toks ištaršytas ir, nuo viso to žinojimo, kas čia dedasi pas Dangiškąsias, toks išklereš, kad susisukau į kamuoliuką ir tariau, ką, Jaruška, čia man darote? Ir ji atsipeikėjo, bet kai mane pamatė, tai man neleido, paėmė mane į burną, o aš ją stūmiau, bet ji buvo lyg pamišus, laikė mane lūpomis ir judino galvą, ir vis greičiau judino, ir paskui aš jos jau nebestūmiau ir nebetolinau, bet visas įsitempiau ir laikiau ją už ausytės ir jaučiau, kaip iš manęs teka, kaip viskas yra kitaip, nei kai tai darydavau pats, kaip viską iki paskutinio lašelio iš manęs ištraukė mergelė gražiais plaukais, užmerktomis akimis, išgėrė iš manęs tai, ką su pasibjaurėjimu išstrykšdavau ir išsnargliuodavau ant sandėlio anglių, arba lovoje į nosinaitę..., kai ji pasikėlė, ji tarė nuvargusiu balsu, o dabar dar iš meilės..., tik aš buvau pernelyg išmuštas iš vėžių ir pernelyg nugeibęs, kad galėčiau gintis ir tariau, bet aš labai išalkau, o jūs ne? O kadangi buvau ir ištroškęs, griebiau Jaruškos taurę, ji vijosi mane, bet nesugebėjo atimti, kad negerčiau ir nusivylęs pastačiau tą taurę atgal, nes joje buvo ne šampanas, o geltonas limonadas, ji nuo pat pradžių gėrė limonadą, už kurį mokėjau kaip už šampaną,

ir aš tik dabar tai supratau, nusijuokiau ir užsaciau dar vieną butelį ir kai padavėjas jį atnešė, tai pats jį atidariau ir pats įpyliau, o paskui mes vėl valgėme, o iš salės kliunksėjo aristono garsai, o kai baigėme butelį ir aš jau gerokai apgirtau, aš vėl kritau ant kelių ir padėjau galvą mergelei ant šlaunų ir bučiauvau, voliojau liežuviu tuos gražius gaurelius ir plaukus, bet, kadangi buvau lengvutis, mergelė paėmė mane už pažastų ir užsitempė ant savęs, išskėtė kojas ir aš kaip per sviestą pirmą kartą įvažiavau į moterį, tai, apie ką svajoju, buvo dabar, ji mane spaudė prie savęs ir šnabždėjo man, kad neskubėčiau, kad kuo ilgiau, bet aš tik porą kartų stumtelėjau ir trečiąkart ištryškau į šiltą kūną, o ji išsilenkė tiltu, gulėjo taip, kad į lovą rėmėsi tik jos plaukai ir pėdos, o aš gulėjau ant jos kūno tilto ir iki paskutinės akimirkos kol suminkštėjau, likau užstrigęs kabėti ant jos ištemptų kojų, kol iš jos išsprūdau ir atsiguliau šalia. Ji sunkiai kvėpavo, išsitiesė ir apgraibomis mane apčiuopusi glostė man pilvą ir visą kūną... O paskui atėjo laikas rengtis, ir laikas atsisveikinti ir laikas mokėti, o padavėjas vis skaičiavo ir skaičiavo ir padavė man septynių šimtų dvidešimties kronų sąskaitą, o aš, išeidamas, išsitraukiau dar du šimtus ir daviau juos Jaruškai, ir kai išėjau iš Rojaus mergelių, atsirėmiau į pirmą pasitaikiusią tvorą ir taip atsirėmęs stovėjau tamsoje, užsi-svajojęs, nes pirmąkart sužinojau, kas vyksta tame gražiam name, kur gyvena mergelės, bet sau tariu, oi paminėsi tu mano žodį, jau rytoj tu čia būsi vėl, ir vėl būsi kaip ponas, nes aš visas jas išverčiau iš koto – aš atėjau čia kaip mažas pikoliukas, kur stoties perone karštas dešrytes nešioja, o išėjau daugiau, nei tas, kur Auksinėj Prahaj lankosi ir sėdi ten prie stalo,

kur leidžiama sėdėti tik patiems pačiausiems, tik miesto įžmybėm...

Jau kitą dieną pasaulį mačiau visai kitomis akimis, tie pinigai man atvėrė duris ne vien pas Rojaus mergeles, bet ir į pagarbą, ir dar, be viso to prisiminiau, kad kai Rojaus mergelių ponia prie durų pamatė, kad tiesiog sviedžiu į orą dvišimtinę, ji su skubo griebti mano ranką ir norėjo ją pabučiuoti, o man pasirodė, kad ji nori sužinoti kiek rodo mano laikrodis, kurio dar neturėjau, ir vis tik tas pabučiavimas nebuvo skirtas man – Auksinės Prahos padavėjo mokinukui, ji bučiavo tuos du šimtus ir visus tuos pinigus, kuriuos aš turėjau, aš, kuris turiu dar tūkstantį kronų, paslėptų lovoje, ir kuris galiu turėti pinigų, bet ne kai tik panorėsiu, o kai uždirbsiu juos kasdien stotyje pardavinėdamas karštas dešreles. Taigi..., ryte mane pasiuntė atnešti gėlių, o kai su krepšiu jau ėjau atgal, pamačiau, kad kažkoks senas vyras ropoja keturiomis ir ieško nusiridenusio pinigų ir čia pat beeidamas supratau, kad ir ponas sodininkas, ir ponas skilandininkas, ir mėsininkas, ir pieninės savininkas yra mūsų nuolatiniai svečiai, ir kad būtent pas mus susirenka tie, kurie mums tiekia ir kepinius, ir mėsą, o šefas, jau kiek kartų kai tikrindavo šaldytuvą, liepdavo, eik pas mėsininką ir pasakyk jam, kad tuoj pat, tučiuojau, jis išsivežtų tą savo liesą veršį, ir iki vakaro teliuko jau nebelikdavo, o ponas mėsininkas sėdėdavo, lyg niekur nieko, bet tas senolis, tikriausiai, blogai matė ir todėl plekšnojo delnu po dulkes, sakau jam, ir ko gi ieškote, tėvuk, ko gi? O jis sako, kad pamatė dvidešimt halerių, aš luktelėjau, kol praėjo žmonės, paėmiau saują smulkių ir kad šveičiau juos į viršų, tada greitai čiupau savo krepšį, pakėliau jį

ir gvazdikuose paslėpiau savo veidą, ir nuskubėjau tolyn, o kai prie posūkio atsisukau, pamačiau, kad žeme ropinėja dar keletas praeivių, visiems jiems atrode, kad pinigai pabiro būtent jiems ir kiekvienas norėjo, kad kiti jam tuos pinigus gražintų ir taip visi klūpodami jie pykosi ir šnypštė ir viens kitam draskė akis, lyg kokie batuoti katinai, o mane suėmė juokas ir dabar aš supratau, kas žmones už virvelių tampo, ir kas jiems yra šventa ir ką dėl poros smulkių jie gali padaryti. Ir kai atnešiau gėles ir pamačiau, kad priešais mūsų restoraną stovi daug žmonių, užbėgau į svečių kambarį, išsiriečiau ir sviedžiau pilną sauja smulkių taip, kad pinigai pabirtų ne šalia žmonių, bet dar kokia pora metrų toliau. Nubėgau žemyn ir trumpinau sau gvazdikų kotus – aš visada po dvi šparagų šakeles ir du gvazdikus merkiu į vazeles – ir vis per langą žvilgčiojau, kaip žmonės ten ropinėja keturiomis ir renka tuos pinigus – mano monetas, ir vis riejasi, kad va tą monetą jis pamatė anksčiau, nei tas, kuris ją nutvėrė... Ir tą naktį, ir kitas naktis vis sapnavau ir svajojau, paskui ir dienomis, kai nebūdavo ką veikti, bet privalėjau veikti taip, lyg turėčiau ką veikti, kai šveičiau taures ir žiūrėjau prieš šviesą ir glaudžiau stiklą prie akies ir per jį mačiau išsibangavusią aikštę ir maro stulpą ir dangų ir debesis jame, ir kiauras dienas svajojau, kad skraidau virš miestų ir miestelių, kaimelių ir sodybų, kad turiu nežmoniškai didelę kišenę ir kad pilnomis saujomis semiu monetas ir mėtau jas ant grindinio, visuomet jas sėju kaip koks sėjėjas grūdus, bet visuomet už praeivių, ar šiaip stoviniuojančių nugarų, pilnas rieškučias smulkiųjų, ir matau, kaip beveik niekas neatsispiria ir renka tuos grašius, kaip vienas kitą daugso galvomis ir kaip jie pykstasi, bet aš jau

skrendu toliau ir man taip gera, ir nuo tų svajonių saldžiai rydavau seilę, kai kišenėje vis semdavau tas monetas ir mėčiau vis kitiems ir kitiems praeiviams ar šiaip stoviniuojantiems žmonėms už nugarų, o monetas triukšmingai žvangėjo ir riedėjo į šalis, o aš, kaip kokia bitė kad įskrenda į vagoną, taip ir aš įskrisdavau į traukinį ar į tramvajų ir staiga sviesdavau saujas penkiamonečių į grindis, ir visi tuoj pat puola, lenkiasi ir tran-kosi tarpusavy, kad susirinktų tas monetas, kurių visi nori ir kiekvienas vaidina, kad jos iškrito jam ir tik jam... Ir tos svajonės mane įkvėpdavo, o kadangi buvau mažiukas, todėl turėjau nešioti aukštą kaučiukinę apykaklę, mano kaklas buvo plonas ir trumpas ir ta apykaklė man įsirėždavo ne tik į kaklą, bet ir į pasmakrę ir aš, kad man neskaudėtų, visą laiką laikydavau galvą užvertęs, išmokau taip ir žiūrėti, o kadangi negalėjau be skausmo nuleisti galvos, tai lenkdavausi visu kūnu, ir todėl, kad laikiau galvą atloštą, mano akys būdavo nuolat primerktos ir į pasaulį žvelgiau taip kažkaip lyg ignoruočiau jį, juokčiausi iš jo, niekinčiau jį, net ir svečiai galvojo, kad esu pasipūtęs, o aš taip išmokau ir stovėti, ir vaikščioti, o mano kojos visą laiką buvo įkaitusios kaip lygintuvai, stebėjausi, kad dar neužsiliepsnoju, kad man nesudega batai – taip man degė padai, kartais būdavau tokioj nevilty, kad į batus pildavausi šaltą sodos vandenį, ypač stotyje, bet tai padėdavo tik trumpam, ir aš vos tvardydavausi, kad nenusiaučiau ir nenubėgčiau su fraku tiesiai į šaltinį ir ten nepamerkčiau savo kojų į vandenį, ir aš vėl ir vėl pildavau sodos vandenį į batus, kartais ir ledo gabalėlį įmesdavau ir supratau, kodėl padavėjai ir pasiuntinukai darbo vietoje būdavo apsiavę senais batais, tokiais, kurie būdavo visiškai

ištampyti, tokius galite rasti šiukšlynuose, nes tik tokius batus apsiavus galite ištverti visą dieną stovėti ir vaikščioti, ir šiaip jau ir kambarinės, ir kasininkai – visi mes kentėjome dėl tų kojų, kai vakare nusiaudavau, mano kojos būdavo dulkėtos net iki kelių, lyg visą dieną būčiau ne parketus ir kilimus, bet anglies dulkes brūžavęs, tai buvo mano frako išvirkščioji pusė, viso pasaulio visų pikoliukų ir visų padavėjų, ir visų vyrpadavėjų nematoma pusė – balti iškrakmolinti marškiniai ir tviskanti balta kaučiukinė apykaklė ir pamažu, lyg nuo kokios baisios ligos, juostančios kojos, kai žmonės pradeda gangrenuoti nuo kojų... bet!, kiekvieną savaitę susitaupydavau kitai ir vis naujai mergaitei, ta antra mergaitė mano gyvenime buvo šviesiaplaukė. Kai įėjau ir manęs pasiteiravo, ko aš norėčiau, tariau, kad noriu pavakarieniauti ir greit pridūriau, bet tiktai *chambre séparé*, o kai manęs pasiteiravo su kuo?, parodžiau į tokią blond ir iškart įsimylėjau tą baltaplaukę, ir tai buvo dar gražiau, nei pirmąkart, nors tas pirmas kartas ir buvo nepamirštas. O aš vis tyrinėjau, kokią jėgą turi pinigai, užsaciau šampaną, bet prieš tai jį paragavau, panelė su manim turėjo gerti originalą, nebūčiau pakentęs, kad man piltų vyną, o panelėi limonadą. O kai gulėjau nuogas ir žiūrėjau į lubas, ir šviesiaplaukė gulėjo šalia manęs ir taip pat žiūrėjo į lubas, aš tiesiog ėmiau ir atsistojau, ištraukiau iš vazos bijūną ir nuroviau jo žiedo lapelius ir sudėlioju iš kelių bijūnų mergelei ant pilvo ratelį, tai buvo taip gražu, kad pats nustebau, o mergelė bandė keltis ir taip pat žiūrėti į savo pilvą, bet lapeliai krito ir aš ją švelniau guldžiau atgal, tada nukabinau nuo vinies veidrodį ir veidrodį pakreipiau taip, kad panelė matytų, koks gražus jos pilvas, ap-

dėtas bijūno žiedlapiais, sakiau jai kaip bus gražu, kai čia vėl ateisiu, ir čia vėl bus gėlės, ir vėl aplipdysiu tavo pilvuką, o ji sakė, kad taip dar jai niekad nebuvo – tokia jos grožiui pagarba, ir sakė, kad dėl tų gėlių ji mane įsimylėjo, aš jai pasakiau, kad per Kalėdas priskinsiu eglės šakelių ir apdėliosiu jos pilvą tomis šakelėmis, o ji pasakė, kad bus dar gražiau, jei jos pilvą apdėliosiu gailiais, bet geriausia būtų, ir ji tuo pasirūpins, kad kabėtų veidrodis virš lovos ant lubų, kad galėtume matyti, kaip gulime, o svarbiausia, kokia ji yra graži, kai yra nuoga, su vainikėliu aplink kailiuką, vainikėliu, kuris keisis priklausomai nuo metų laiko ir gėlių, kurios tam mėnesiui priklauso, kaip tai bus gražu, kai ją apdėliosiu dilgėlėmis ir Panelės Marijos ašarėlėmis, ir chrizantemomis, ir aštrėmis, ir spalvotais lapais..., ir aš pakilau ir mylėjau, ir buvau galingas, o kai ją palikau, daviau jai du šimtus kronų, bet ji man pinigų gražino, tai aš padėjau juos ant kėdės ir man atrodė, kad esu metro aštuoniasdešimties, ir Rojaus mergelių ponai per langelį padaviau šimtą kronų, ji pasiūlykė ir įbedė į mane akis per savo akinius..., ir išėjau aš į naktį, tamsiose gatvelėse dangus buvo pilnas žvaigždžių, bet aš nieko nemačiau, tik aplink šviesiaplaukės panelės pilvą rateliais besisukančias visokias žibutes ir pakalutes, ir snieguoles, ir raktažoles, kuo toliau ėjau, tuo labiau stebėjau, kaip čia man kilo ta mintis – kaip kumpio lėkštę salotomis, taip apdėlioti gražų moterišką pilvą su plaukų kuokšteliais apačioje, o kadangi gėles pažinojau, tai variau toliau, ir toliau nuogą šviesiaplaukę rengiau samanomis ir tulpių ir vilkdalgių žiedų lapeliais ir tariau sau, kad viską dar apmąstysiu, nes dabar metus į priekį turėsiu tokį žaidimą, ir kad už pinigų gali nusipirkti ne vien

tik gražią mergelę – už pinigus gali nupirkti ir poeziją. Kitos dienos rytą, kai mes stovėjome ant kilimo, o šefas vaikštinėjo ir tikrino, ar švarūs mūsų marškiniai ir ar prisiūtos visos sagos, ir kai jis tarė Laba diena, ponios ir ponai, aš žiūrėjau į pagalbinių darbininkę ir į skalbėją, žiūrėjau į jų baltas prijuostas taip, kad pagalbinkė man užsuko ausį, žiūrėjau labai atidžiai ir supratau, kad nei viena jų neleistų apvyti pilvo ir savo garbanėlių nei dilgėlėm, nei bijūnais, tuo labiau, kaip koks stirnienos kumpis, eglės šakelėmis ar gailiais... taigi aš šveičiau taures, varčiau jas prieš šviesą ir kiaurai jas mačiau milžiniškus langus, ten pirmyn ir atgal vaikštinėjo iki pusės nupjauti žmonės, o aš toliau vaizdavausi vasarines gėles, vieną po kitos ėmiau jas iš krepšelio ir vien tik žiedus, ar visus žiedynus, ar vien tik žiedlapius dėlioju ant gražiosios Rojaus šviesiaplaukės mergelės pilvo, ji gulėjo ant nugaros ir net kojas praskėtė, o aš žiedais apdėlioju ją visą, ir šlaunis apdėlioju, o jei tos gėlės slysdavo į šoną, lipdydavau jas arabiška guma, arba švelniai priplodavau jas šukomis arba sutvirtindavau tarpusavy smeigtukais ir todėl aš kruopščiai šveičiau taures, niekas nenorėjo to daryti, o aš skalavau taures vandeny, pakėlęs prie akies žiūrėjau, ar jau švari, bet žiūrėdamas kiaurai jas galvodavau vien tik ką veiksiu pas Rojaus mergeles, taip aš priėjau iki paskutinių darželių, pievų ir miškų gėlelių ir nuliūdau – o ką aš veiksiu žiemą? O paskui laimingas nusijuokiau, nes žiemą gėlės dar gražesnės, nupirkčiau bulvių daigelių ir magnolijų, ir gal net nuvažiuosiu į Prahą orchidėjų, o gal ir visai persikelsiu į Prahą, ten restoranuose taip pat yra darbo ir ten visą žiemą turėsiu gėlių... taip ateidavo pusiaudienis ir tada aš nešiojau lėkštes ir servetėles, alų, raudo-

ną ir citrininį sirupą. Kartą, kai prasidėjo pietūs ir visi dirbome didžiausiu tempu, atsidarė durys ir iš pradžių įėjo, paskui pasisuko ir paskui save jas uždarė ta gražioji šviesiaplaukė iš Rojaus mergelių, ji atsėdėjo ir atidarė rankinuką, ištraukė iš jo vokelį ir apsidairė, o aš priklaupiau ir puoliau rištis batą, širdis man daužėsi net iki kelio, bet atėjo viršininkas ir tarė, greit marš į salę, bet aš tik linksejau, mano kelis lyg ir pajudėjo ir tarytum susikeitė vietomis su širdim – taip daužėsi, bet paskui aš sukaučiau visą drąsą ir atsitiesiau, kiek begalėdamas ištempiau kaklą, persimečiau per ranką servetėlę ir paklausiau, ko panelė pageidautų, ji atsakė, kad pageidauja manęs ir avietinio limonado, aš mačiau, kad ji apsirengusi vasarine suknele, suknele, nusėta bijūnais, visa paskendusį bijūnų lysvelėse, aš irgi kaip bijūnas užkaitau ir paraudau, niekaip šito nesitikėjau, ten pas jas – ten buvo mano pinigai, ten buvo mano tūkstančiai, bet tai, ką dabar mačiau, buvo visiškai už dyką, taigi aš nuėjau pasiimti padėklą su avietiniu limonadu ir kai jį nešiau – o ta šviesiaplaukė ant staltiesės buvo padėjusi vokelį – tai kažkaip švelniai iš jo išslydo tie mano du šimtai kronų ir ji į mane pažvelgė taip, kad aš subarškėjau visomis tomis limonadų taurėmis ir ta, kuri buvo iš krašto, ta slystelėjo, lėtai pasviro ir išsipylė panelei į sterblę ir čia jau išdygo vyriausiasis padavėjas, o paskui dar atbėgo ir šefas ir puolė atsiprašinėti, šefas čiupo mane už ausies ir užsuko, bet to jis neturėjo daryti, nes ta šviesiaplaukė kad užriks ant viso restorano: Ką jūs sau leidžiate? O šefas: Apipylė ir sugadino jūsų suknelę, aš turėsiu sumokėti... O ji: Kas jums darbo, aš nieko jūsų neprašiau, kodėl tą žmogų čia gėdinate? O šefas saldžiai: Sulaistė jums suknelę..., visi nustojo valgyti,

Tai vienas autentiškiausių magiškosios Prahos ikūnijimų, neįtikėtinas stačiokiško humoro ir vaizduotės derinys.

Milanas Kundera

*Paklausykite, ką dabar jums papasakosiu... – taip prasideda vienas žymiausių čekų literatūros kūrinių, tapusių XX a. čekų ir pasaulinės literatūros klasika, nepaliaujamai vaidinamas teatro scenose, rodomas kino ekranuose. Tai Bohumilo Hrabalo romanas *Aš patarnavau Anglijos karaliui* (ček. *Obsluhoval jsem anglického krále*). 1971 m. jis buvo nelegaliai atspausdintas mašinosraščiu, ir tik atslūgus cenzūrai 1989 m. pasirodė knygos pavidalu.*

Komiškas pasakojimas vaizduoja jauną restorano padavėją Janą Ditę XX amžiaus 4-ojo dešimtmecio Prahoje. Apsukrusis Janas viską mato ir viską girdi bei moka tuo pasinaudoti. Jis svajoja tapti milijonieriumi ir atidaryti savo restoraną. Kai naciai okupuoja Prahą, įsimyli žavią vokiečių Lizą, kuri iš fronto parveža jam unikalią pašto ženklų kolekciją. Ją pardavęs Janas iš tiesų tampa milijonieriumi, tačiau gyvenimo posūčiai nenuspėjami.

Filosofinis pasakojimas apie mažą žmogų, pakliuvusį į istorijos verpetus, priverstą grumtis už save, kilti ir patirti pralaimėjimų, nejučia virsta nenuspėjama kelione po XX a. Čekoslovakiją, kurioje atsispindi čekų tautos mentalitetas, ji formavusios moralinės dilemos ir įvykiai. Knyga kupina neįtikėtinų ir tuo pat metu visiškai įtikėtinų istorijų, paradoksų bei nepranokstamo čekiško humoro.

Bohumilas Hrabalas (Bohumil Hrabal, 1914–1997) gimė Brno,

Čekoslovakijoje. Prahoje įgijo teisininko išsilavinimą. Išbandė raštininko, telegrafisto, komivojažieriaus, daugelį kitų profesijų. 1963 m. išleido debiutinį apsakymų rinkinį *Perliukai glūdi dugne*, tačiau iškart po *Prahos pavasario* jo kūryba buvo uždrausta. Lietuvių kalba išleistas romanas *Aš aptarnavau Anglijos karalių* (1993) bei apsakų rinkinys *Pernelyg triukšminga vienatvė* (2003).

